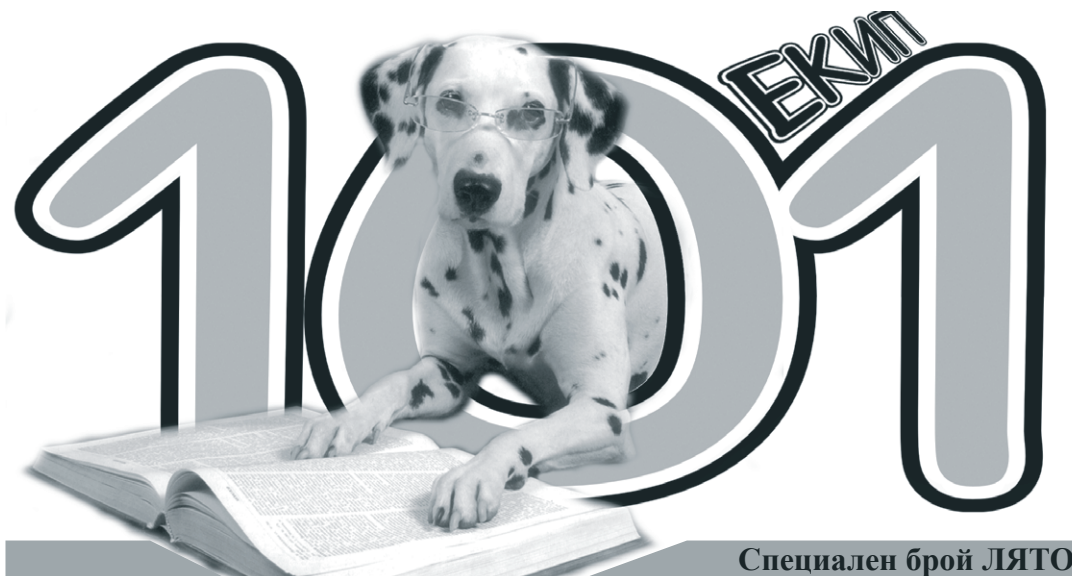

Специален брой ЛЯТО

Всички сме деца на Майката Земя

Всички сме хора, макар и някои да са по-черни, по-бели, изповядващи различна религия. Да не забравяме, че всички имаме еднакви нужди и еднакви проблеми.

Аз познавам много турци, цигани, арменци, но те с нищо друго не се отличават от нас, освен с цвета на кожата или религията си, както и с майчиния си език.

Но защо някои хора си мислят, че тези наши сънародници нямат място в България?

Според мен, не трябва да се отнасяме по-различно към тях, защото няма разлика между българи и турци, цигани и арменци и др. Аз лично познавам турци, които за да не бъдат отхвърлени от националистите, не си сменят имената. Те обаче не разбират, че едно име не ги прави българи. Всеки трябва да си помисли как би се чувствал, ако живее в друга страна и хората се отнасят зле с него. Само тогава ще разбере колко

силна е болката от това да бъде отхвърлен от обществото.

Всички трябва да бъдем едно. Знам, че все пак има различия, но това да съдиш някого затова, че е българин, турчин или циганин, е прекалено.

Хора, бъдете по-разумни! Не съдете за другите по цвета на кожата, по езика, който говорят, и по религията, която изповядват. Защото всички сме деца на Майката Земя!

Деница Асенова

Според народната вяра билките, набрани рано на Еньовден, имат целебна магическа сила. След този ден тя намалява, растителността започва да съхне и да губи своята жизнена мощ. Набраните на Еньовден билки се изсушават на проветриво светло място, докато изсъхнат, след това се прибират на сухо и се използват за чай и цяр през цялата година.

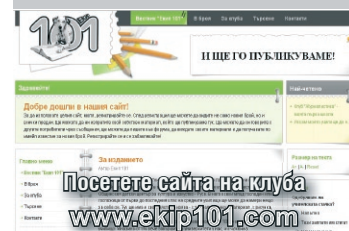
В българския празничен календар Еньовден стои по значение редом с Коледа, Великден и Гергьовден. Празникът има различни названия - Яневден (Софийско), Иванден (Западна България), Иван Бильобер (Североизточна България). Повече за обичая Еньовден – на стр. 2

Издава се от клуб „Журналистика“ при Общински детски център за култура и изкуство - Русе по проект „Час по етническа толерантност“, финансиран от

Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

Вестникът се разпространява безплатно

От пожълтелите страници...

Всяка от етническите общности в някогашния Русчук държи да изучава своя език, религия, традиции. Свои училища, читалища, библиотеки имат и българите, и евреите, и арменците, и турците, където децата се докосват до общностната духовна култура.

В Русе живеят и много интелектуалци, които творят на своя език. Сред тях са Ахмед челеби, Шеломо Капон, Сабетай бен Авраам, Тодор хаджи Станчев...

Въпреки че в града всеки жител говори поне по три езика, освен своя майчин език, русенци винаги се стремят да са в крак с изискванията на времето и обръщат поглед към европейските езици. В града се откриват чужди училища, в които русенските деца учат по европейски програми. През 1873 г. в „Дунав“ съобщава, че в Русе е основан един „енституд, който има за цел да даде на живущите тук деца едно възпитание подобно на онова, което може доби един ученик в едно също училище в другите места на Европа.“ За тази цел е отворен Европа, където младите учат български, френски, италиански, немски, английски, „гласна и инструментална“ музика, рисуване, шев, плетене.

Още тогава русенци са разбирали, че всеки език е един нов, прозорец към света, който им дава възможност да се докоснат до нови културни пространства. А русенци са били хора модерни, мобилни, ценители на новото.

В БРОЯ

- Летните празници на етносите в Русе
- Демир баба - мъдрец, лечител, великан
- Традиции и обичаи свързани със сватбата
- Символите в религиите и митологиите
- Етно раздумка

Набраните рано на Еньовден билки са най-целебни

У нас обичаят Еньовден е бил известен още в древността.

На места народът го знае под името "Еньова китка", "Пеене на пръстените", "Мълчана вода", "Еньова буля".

Както и да го наречем, това е един

красив празник в средата на годината, скътал в душите на хората почитта към природата, любовта към цветята, вярата в целебната сила на билките и водата.

В народните предания се казва, че има 77 и половина болести и за всяка от тях има билка. Само за половинката болест билката не е известна и на всеки Еньовден се вярва, че и тя ще бъде открита. Древните хора вярвали, че на Еньовден лечебната сила на билките е най-голяма. Тогава е и най-дългият ден в годината.

Друго вярване било, че и водата в реките, в езерата, в росата също е лековита, защото в нея се е къпало Слънцето. Затова пълнели дамаджани и шишета с "енювска" вода и давали на болните и послабите от нея цяла година. На Еньовден сутринта на много места се провеждало "лечебно" къпане, за да си отидат болестите, а и за здраве и дълголетие.

Млади и стари, билкари, врачки и знахари - всички събирали билки, плели венци, провирали се през тях за здраве и дълголетие. Набраните китки от лечебните тревя се сушили, за да лекуват с тях през цялата година. Мнозина се надявали, че точно на този ден ще стане "чудо" и ще открият и неизвестната билка за половинката "болестчица". Вярвало се е още, че от Еньовден нататък целебната сила на тревите намалява, а Слънцето се "преобръща" и тръгва към зима.

На този ден на места се ожънва първият сноп класове. Жътварите се кичат с класове, пеят и танцуват край нивите за плодородие и късмет.

Тиша бе ав или „Да се утешим!“

Евреите имат няколко дни в годината, в които постанят и се молят. Такива са строгите пости на Йом Кипур и на Пурим. Към тях се добавя и Тиша бе ав – деветият ден на август. Той напомня на евреите по целия свят за първото разрушаване на йерусалимския храм от вавилонците и за второто – от римския император Тит, който го опожарил.

Деветте дни преди празника са дни на траур – евреите не могат да се женят през последните три седмици на този месец. По това време се забранява в общността на възрастните мъже да се приемат юноши (церемонията се нарича бар мица) и да се честват сватби в продължение на 45 дни.

Тиша бе ав е еврейската задушница. На този ден на евреите е забранено да се мият, да пазаруват, да поздравяват с "добър ден", да пият вино, мастика, да ядат две блюда, риба, плодове, салати и туршии. Децата покривали някой камък с черно и плачели над него. Всички се хранели на ниска софра, покрита с черно и с две запалени свещи. Вечерта на Тиша бе ав се нарича "Да се утешим!".

С поста ашура се отбелязва избавлението на предводжителите от Мойсей евреи от потъналия със своята войска в Червено море египетския фараон. С наименованието ашура се има пред вид Йом Кипур – Денят на избавлението.

УСПЕНИЕ НА СВЕТА БОГОРОДИЦА

На този ден църквата почита Св. Богородица като покровителка на майчинството, жените и семейното огнище. Раздават се предварително осветени в църква, от първите плодове за сезона - грозде, дини, както и обредни хлябове за здраве и за "Бог да прости". В някои райони на Голяма Богородица се правят общоселски сборове - на различни оброчни места или край черкви и манастири, свързани с името на християнската светица-майка.

В християнската религия празникът е свързан със смъртта на Божията майка, с нейното Успение. Докато Богородица се моли в Елеонската планина, се явил архангел Гавраил с палмова клонка в ръка и възвестил, че след 3 дни духът ѝ ще се пресели в царството небесно. Преди да умре тя пожелала да види още веднъж всички апостоли и ангелите дошли да приберат душата ѝ.

Богородица е погребана в пещера до Гетсиманската градина, която на третия ден от смъртта остава празна, тъй като светицата възкръсва.

Празнуват всички, които носят името Мария, Марияна и техните производни. Традиционната трапеза включва прясна пита, житна каша, варена тиква, каша от пиле, тиганици, грозде, диня.

Успение Богородично е голям празник и за арменците в България. Сурп Асдвадзадзин / Света Богородица / имат за патрон много от арменските църкви, като на на празника се прави

мадах /курбан/. За него много хора в страната или от чужбина правят дарения на църквата, която трябва да организира и проведе празника. Даряват пари, за да се купи овен за курбана.

Празникът започва още в петък или рано в събота. Най-напред се освещава солта, която е необходима за курбана. Със сол захранват и жертвеното животно. Чете му се молитва и след това го заколват, от кръвта му правят кръстен знак на челото на болни хора, бремен-

ни жени и на деца за здраве. Курбанът се вари само с вода и сол (на малката снимка). Който желае, може да вземе от бульона, защото се вярва, че той има целебни свойства, тъй като е варен със светена вода. Литургията е много тържествена и с участието на хор. В края на службата се споменават имената на дарителите и след това се пристъпва към раздаване на пакетите с курбана. (на снимката) Празникът се пренася вкъщи, посрещат се гости.

„Върни се, облаче, и иди далече...”

На 20 юли православната църква отбелязва деня на пророк Илия, живял през IX в. пр. н.е. Народът вярва, че когато на Илинден прогърми орехите ще бъдат шупливи, а лешниците празни, но виното ще бъде добро. На много места в страната, когато през лятото се зададе градоносен облак, някоя стара баба излизала гола из полето, със запалена свещ от Бъдни вечер и няколко червени яйца от Великден, поставени в сито, тичала срещу облака, за да го върне, и викала: „Върни се, облаче, върни се и иди далече, дека е пуста гора, дека човек не оди...”.

Илинден се празнува както от източноправославни, така и от изповядващи исляма. Например, празнува се общо от българи и турци при текето на Демир баба, при изворите Петте пръста /Беш пармак/. Някои предполагат, че в далечни времена край изворите на река Демир баба дере, е съществувало българско свещено място /оброк/, свързано с култ към бога на гърма и мълниите. На същия ден в софийския квартал Княжево е патронният празник на местната църква „Свети пророк Илия”. В двора ѝ се намира тюрбето /гробница на големец/

Видовден, ритуал за българи и сърби

Видовден (15/28 юни) е един от не много известните и слабо проучени календарни празници. Една от причините за това е, че се е чествал само в ограничен кръг региони на Западна България и е значително по-добре познат у сърбите. При честването му са запазени следи от култ към езическото божество Видо или Видьо. Смятали го за един от четиримата градушкар: Герман, Вартоломей, Лисе и Видо. Към тях християнските народи се обръщали за помощ. Култът е пренесен в Западна България от саксонците - католици, които през средните векове били рудничарите на Балканския полуостров.

Видовден е свързан и с култа към слънцето. Вярва се, че ако поставиш в навечерието на Видовден китка трендафил в дъждовна вода, събрана от листата на растението вида лугачка, се лекуват болни очи.

С „виждането”, но вече и в преносен смисъл има вярвания, магически ритуали и любовни гадания, изпълнявани от момите. Момите се мият с „видовденска” вода, за да са хубави и буйни косите им и да се „видят” хубави на момците през този ден.

Вярванията и гаданията на Видовден не са типични само за този ден. Повечето от тях в една или друга степен повтарят ритуали от други календарни празници - новогодишните или васильовденските гадания, еньовденските и пр. Обикновено те са свързани с култа към слънцето и слънчевия кръговрат. В тях е запазена вярата, че през пролетта слънцето „възкръсва”, а през зимата „умира”.

на Бали ефенди, когото турците смятат за свой посветен човек, българите за свой, циганите – също. Тук на празника идват много хора, купуват свещи, палят ги на тюрбето, после се събират цели родове и се веселят, пеят и танцуват хора. Сред тях има много цигани, които освен на Илинден ходят на тюрбето на Бали ефенди и когато трябва да се закълнат в истина. Ако положилият клетвата лъже, наказанието го настига в продължение на едно денонощие. На лъжеца се случва нещастие – най-често парализа, изкривяване. Вярват, че пред Бали ефенди не може да се излъже или да се изпълни дадено обещание.

Повелителят на пчелите

Народът смята Св. Прокопий за покровител на пчелите, затова го нарича „пчелар”. На 8 юли се „подрязват” кошерите, което ще рече, че от всеки се отчупва по парче от медената пита. Този първи мед има магически свойства, с него се лекуват всякакви болести. Затова трябва да се скъта на сигурно място и да се пази през цялата година. Ако децата се разболеят от гърло, ако някой е ухапан тежко от насекоми, пчели, стършел, паяк..., с този мед се мажат питите в чест на Баба Шарка, а също и челата на децата, момите и невестите, за да не хващат уроки.

Св. Великомъченик Прокопий (гр.успяващ) живее по времето на най-жестоките гонения на християните при император Диоклециан. През 303 г. бил затворен, мъчен и посечен с меч.

Демир баба Железния баща

Алевиите (в българската историография – алиани), наричани още и казълбаши, са затворена общност, чиито вярвания се доближават до ислямските, но имат и много допирни точки с християнските. Техен легендарен герой е Демир баба (Железният баща – турс.) – мъдрец, лечител, великан (колкото двама човека) с огромна сила. Свидетелство за културното сближаване между българи и алиани е преданието, че Крали Марко и Демир баба са били братя. Веднъж, когато Крали Марко отива на река Дунав да лови риба, излиза голяма буря, а лодката му се люшка безпомощно сред вълните. Крали Марко започва да вика своя брат. Демир баба чува молбите за помощ, достига до реката и спасява

брат си, вдигайки цялата му лодка.

Демир Баба е оставил своето наследство на български земи. В област Разград, на около 3 км от Свещарската гробница, се намира Демир Баба теке. В алевииското свещено място се намира гробницата, в която освен саркофага са и обувките на героя, два пъти по-големи от нормалното. С това място се свързват много от чудесата на Демир баба. Легенда разказва, че той бръкнал в една от скалите с ръка и оттогава оттам тече извор, чиито води идват направо от сърцето на земята – аязмо, което наподобява пет пръста.

Демир баба теке привлича много туристи и е един от Стоте национални туристически обекта. Не само алиани, но и хора, изповядващи други религии, вярват, че преминаването през препятствия, като например изкачване на стълба до един голям камък, ще им даде сила. Преданието е, че когато си върху тази скала, трябва да легнеш като главата ти е на по-ниско от краката. Успееш ли, ще бъдеш изцелен. В Демир баба теке се намира и друг, обвит с мистерии обект – „Камъкът на грешника”. Този камък е като решетка и всеки се опитва да прекара през него дрехата си, която току-що е съблякъл. Ако успее дрехата да премине, това означава, че собственикът ѝ е праведен. Ако ли не – той е грешник.

Всяка година много вярващи се събират на Демир баба теке и пренасят животински курбан в името на чудодееца, молейки го за изцеление. Това обикновено става на 6 май – християнския Гергьовден, ден в чест на храбреците, или на 21 май – празника на Свети Константин и Елена, свързан с нестинарството.

Това е едно от магическите места, обвити цели в мистерия. Защо и wie не отидете там, да вържете частица от ваша дреха на някое дърво? Това носи изцеление, символично събличане на страданието. Едно е сигурно – ако посетите Демир баба теке, ще усетите мистичната сила на свещеното място, което през V – I век пр. н.е. е било тракийско светилище.

Гробницата на Демир баба

Преображение Господне, Вартавар

Този голям църковен празник отбелязва средата на 15-дневния Богородичен пост. За да укрепи вярата на учениците си и да ги подготви за свидетели на изкупителната си смърт и небесната си слава, Христос възлязъл с трима от тях на висока планина и се преобразил пред тях - лицето му светнало като слънце, а дрехите му станали бели като сняг. Светъл облак го закрил от погледа им. След малко апостолите отново го видели пред себе си в обикновения му вид.

Позната е забраната за работа, особено домашна - миене, пране. Най-разпространени са обичаите за първото вкушване на грозде и къпини. Известна е легендата за къпината, създадена от дявола да узрява по-рано от Божието творение - гроздето, откъдето е и забраната да се ядат къпини, преди да е узряло гроздето. Затова лозарите носят в църквата грозде, което свещеникът след Св. литургия благославя и раздава с пожелание за преизобилие. Този плод се предпочита пред другите, защото от него се приготвя Св. причастие.

Традиционна трапеза: разрешава се риба, гроздето се яде с хляб и сирене, масло и орехи.

В желанието си да приобщат новопокръстените арменци към християнството, както навсякъде по онова време, свързали редица от езически празници с

християнски. Така езическият Вартавар бил слят с християнския Преображение Господне. Докато източноправославната и католическата църква празнуват едновременно този ден на 6 август, Арменската апостолическа църква го отбелязва на 14 юли.

Някога в Армения празникът Вартавар бил празник на розите и цветята, посветен на богиня Анахид – покровителка на плодородието и нравствеността, и на богиня Асдхиг – покровителка на красотата и любовта. В този ден се виели венци и украсявали скулптурите на двете почитани богини. Дори празнували по 6-7 дни.

Днес арменците в България отбелязват Вартавар като празник на младостта, любовта, розите. Провеждат се спортни състезания, кичат се с рози, плискат се с вода, като всичко това напомня, че някога са се провеждали буйни тържества по случай прибирането на земеделската реколта.

В амфитеатралната местност до откритата сцена до хижа "Приста" край Русе на 15 юни за 39-ти пореден път се проведе фестивалът "Златната гъдулка". В конкурсната програма със свои танцови и песенни изпълнения се представиха близо 80 формации и индивидуални изпълнители от Североизточна България. Двегодишният Емилиян Цеков от кв.Средна кула бе най-малкият участник във фолклорния фестивал.

Св.Врач, празникът на лечители и врачки

Народен празник на всички лечители, билкари, врачки, баячки, правячи (чакръкчи); в някои краища е ден и на магьосниците. Свързан е с вярата в Светите лечители, безсребърниците Козма и Дамян, които не вземали никакво възнаграждение. Наричат празника и Свети Врач. На този ден жените не работят нищо, за да не се разболе човек от семейството или домашните животни. Единственото, което могат да правят, е да месят хляб и да го раздават за здраве.

Вечерта срещу празника болни, слепи и недъгави хора отиват да преспят в църквата или в параклиса, посветен на светците, а на сутринта се измиват на аязмото. Често се правят курбани.

Призори се редят билките, събрани на Еньовден, подреждат се за различните болести през годината, която идва. Именици са: Козма, Кузман, Дамян, Красимир, Красимира, Красина.

В основата на ритуалите е одухотвореното схващане за болестта. Поради своята вредоносна същност тя често е олицетворявана като грозна, дрипава и зловеща жена, която обикаля нощем и тропа по портите на хората. Отворят ли ѝ, те тутакси заболяват. Всички елементи в тази представа са в парадигматична връзка: грозота-старост-нощ-женско начало. Те маркират принадлежност към злото и смъртта (хаоса).

Мевлид - Нощта на рождението

Раждането на Мохамед се отбелязва тържествено, а животът му се изучава от всички мюсюлмани.

Баща му - Абдула - не доживял раждането на сина си, а скоро починала и майка му - Амина. Отглежда го чичо му Абу-Галиб.

Най-достоверната дата на раждането на Мохамед е 20 април 571г. През младежките си години Мохамед нито веднъж не се е скарал с някого. На около 20-годишна възраст Мохамед става член на религиозната група Хилфул-Фузул, която помагала на нуждаещите се, защитавала правата на угнетените и подкрепяла справедливостта.

На 26 години Мохамед работи при богатата вдовица Хадиджа. Деловите отношения приключили с брак. Историята казва, че това съпружество било щастливо. От този брак се раждат 6 деца.

Казват, че до 40 години Мохамед си останал предан привърженик на вярванията на древна Арабия. Следвайки обичая, той провеждал

рамадан в планината Хира и изпълнявал аскетични ритуали. В пещерата, днес известна като Планината на Светлината, Мохамед получава мистичното свръхестествено видение. Явява му се фигура на ангел, обгърната от светлина, която държи копринен шал с изписани тайствени писмена. Ангелът, а това бил Ахрангел Джарил (Гаврил) обявил, че Мохамед се явява истински Пророк на живия Бог.

Мохамед имал много последователи. Някои богати местни хора, уплашени от влиянието му замислили убийството му и той напуснал Мека.

Пристигането на Мохамед в Медина се нарича "Хиджра" и в мюсюлманския свят всички дати се фиксират съобразно това събитие, аналогично на християнската ера. Така 28 юни 622 г. е 1-вата година на Хиджра - годината на раждането на исляма. Тази дата е наречена още "Нощта на могъществото".

През седмицата, в която се чества раждането на Пророка се организират различни тържества. Участниците в събитията слушат поучителни лекции за живота на Пророка, разказват как Мохамед се е справял с политически, икономически и семейни проблеми.

Духовниците призовават към уважение между съпрузите. Участниците изпълняват молитви и стихове.

Трите юлски дни на изгарящото слънце

В средата на лятото има три дни, които обичайно са с най-високите температури, затова те се наричат горещници. 15, 16 и 17 юли са едни от най-тачените сред българите празници за предпазване от огън и тогава не се прави нищо свързано с огън и горене. Обичаят е да не се пали огън на огнището, да не се готви, вари или пече. Не се пипа нищо черно, което е свързано с огнището. Смята се, че ако това се пристъпи, ще изгори хляба на хората и ще се запалят нивите.

В някои райони на странат през тези дни не се работи на полето, защото се смята, че който стъпи с крак на полето, там ще изгори нивата. Предците ни вярвали, че ако се зачене дете тогава, то ще бъде натоварено с много лоши последици - ще бъде лош човек и болест няма да го подминава, а злото винаги ще го следва.

Горещниците са свързани със строго спазвани забрани за полска и домашна работа - не се ходи на нива и не се жъне, вършее, коси и копае, не се возят снопите и не се впряга кола, не се пере, не се мие, не се меси и пече хляб, не се готви, не се преде, тъче и шие.

Нарушаването на тези забрани води до пожари и запалване на реколтата и дома. Така в разгара на лятото, земеделците отпочиват от тежкия труд и гадаят за времето през зимните месеци януари, февруари и март.

Най-важен и тежък е третият ден на горещниците, който е посветен на Света Марина. Тя се смята за покровителка на очните болести. Затова слепи хора или такива с болни очи, отиват рано сутринта още преди да изгрее слънцето

на лечебни извори, които се наричат Св. Марина. Преди изгрева болните три пъти си измиват очите и си обръщат лицето срещу слънцето, за да ги огрее - с вярата и надеждата, че ще се излекуват.

Пече ли силно слънце през трите горещника - тогава топли, без сняг и виелици ще бъдат и зимните януарско-мартенски дни. Според поверието, ако човек се изкъпе в топли минерални извори през тези дни, ще бъде здрав през цялата година.

Празниците са известни като Блъсъци, Чурици, Германовци, Чурлига, Пърлига, Марина огнена, Опалена Мария.

Горещниците се тачат най-вече от ковачи, хлебари, калайджии и всички, които работят с огън.

И до днес паметта на Св. Марина се тачи и не се забравя. Вратите на манастира "Св. Марина" край село Каран Върбовка, община Две могили, област Русенска, са широко отворени целодневно за поклонници. Не пресеква притока от вярващи, които през всички времена на възход и падения, на робство и свобода, с гореща вяра търсят и получават изцеления от различни болести и недъзи - по нейното застъпничество пред Господа Иисуса Христа. Манастирът е един от най-старите български манастири, които са от периода на Второто българско царство /1187-1396/. На това място се от векове е славilo името на Св. великомъченица Марина, тук е нейната "агиазма" /извор със светена лековита вода/.

В християнската ни култура Петровден е отбелязан в календара като празник на Свети апостол Петър, наречен върховен апостол. Заради христовата вяра той бил разпънат на кръст в Рим във времето на Нерон /61 г. н.е./. Народната мъдрост е споила в едно жертвата на апостол Петър - загинал за христовата вяра, и жертвоприношението на пилето и ябълката.

Нашите деди сравнявали момината хубост с думите: хубава като петровска ябълка, мила като петровско пиле. Тези сравнения са свързани с обрядността на Петровден.

Ябълката има неотменно присъствие в живота на народа. При първите трепети на младите в знак на любов, те си разменяли ябълки. В сватбените ритуали на кумовото дръвце и сватбеното знаме на върха е забо-

На Петровден се сортират еньовските билки

дена ябълка. С ябълка калесвали /канели/ за сватба, а на някои места вместо невестинската риза след брачната нощ изнасяли ябълка, сватбарите забождали в нея пари, та да са богати и плодовити младите.

В различните краища на страната има и други обичаи, свързани с ябълката и ябълковото дърво.

На Петровден жените изнасят в църквата първите узрели ябълки да се осветят и след като се разнесат на три къщи, чак тогава може да се ядат.

В календарната ни празнична система Петровден е веднага след Еньовден - най-дългият ден, когато Слънцето най-продължително грее и пече хляба на полето. В този

период узряват първите ябълки-петровки, въземат се пилетата. Петровден се тачи със сборовете, с курбаните на първото пиленце, на първата ябълка.

Не вей, ветре,
Не люлей ме,
Че съм добър
Род родила-
На две вейки
Три ябълки,
Все червени.
/нар.песен/

Народът е вярвал, че на Петровден набраните на Еньовден билки се сортират и подреждат за използване от народните лечители.

С интересна церемония Мюсюлманското училище в Русе изпрати 17-я си випуск. Зрелостниците показаха знанията си пред учителите, възпитателите, родителите и гостите си. Покорете света, чрез познанието, каза на 20-те абитуриенти директорът Севгин Карани, а заместник областният управител Баки Солак им пожела да запазят възрожденския дух от своя баба. Момичетата поздравиха гостите, като им представиха сватбен турски ритуал, певческа група изпълни под звуците на най и сас лирични песни.

Четиринадесет от завършилите тази година ще кандидатстват във висши учебни заведения, а училището се е погрижило те да ходят и на кандидатстудентски курсове. Въпреки че по квота Турция им предлага две места със стипендии в нейни университети, зрелостниците няма да учат там. След тържеството младежите и класната им Росица Дюлгерова, която 13 години работи в училището, празнуваха абитуриентския си бал в "Странджата".

Песни, трапеза и бели кърпички

Какви традиции са се запазили и кои са новите моменти в съвременната българска сватба?

Сватбеният ритуал е наследил от миналото много красота и национално своеобразие. Ето някои от традициите, запазили се и до днес.

Посрещане и изпращане на кумовете – кумът си остава и днес най-влиятелната личност за младото семейство, затова той е обект на особено уважение в сватбения ден.

От векове като символ на свежест, младост и красота важно място заемат цветята. Белият булчински букет е знак на светлия и радостен живот. Неповторима е прелестта на свежите цветя.

Друг традиционен белег е воалът на булката. Днес той е допълнителна украса, която прави младоженката център на внимание. Пръстенът символизира любовта и щастието на младото семейство, белег на семейното положение. Посрещането на младоженците след сключването на брака с пита хляб и сол е древен обичай. Пиенето на вино от една и съща чаша е символ на здравия съюз.

Поливането на вода при извеждането на младоженците от бащиния дом се приема като пожелание за щастие и благополучие в живота на младото семейство. В съвременната българска сватба като основни елементи остават музиката, песните, сватбената трапеза и белите кърпички, които символизират светлия път в живота.

Предпочитанията към църковния ритуал за сметка на гражданския си има своите причини. На първо място той е стар и зареден с традиция. От друга страна носи в себе си празнична изключителност – голяма тържественост, очарование от тайнството, от фантастичното и приказното. Църквата благославя семейството. Основната част на венчавката е възлагането на венците на младоженците. Церемонията свършва с приемане на хляб и отпиване на вино от обща чаша като образ на Светото причастие.

Венчавката може да се състои, ако младоженците са кръстени. Кумовете също трябва да са кръстени. За ритуала близките занасят хляб, вино, сладки, които се раздават на присъстващите за здраве и дълъг семеен живот. На излизане от църквата над младоженците се хвърля жито, дребни пари, бонбони и цветя.

Турската сватба. Обичаи и традиции

В днешно време турците, живеещи в България, имат разнообразни обичаи и традиции, свързани с женитбата. Някои традиции са изчезнали напълно, а други са се запазили напълно автентични.

Когато влюбена двойка реши да се ожени, първо те трябва да вземат благословията на своите родители. Младоженецът и семейството отиват в дома на неговата избраница и искат официално ръката ѝ от нейните родители. Ако те се съгласят, се определя дата за сватба и се прави свещен "никях" – венчавка, наречена "Имам никяхъ". Ритуалът е подобна на християнската венчавка.

Обикновено празненството трае два дена – започва в събота вечер с моминско парти – „къна геджеси“, в дома на младоженката и с прощална ергенска вечер – „даул чалдърмак“, в дома на младоженеца. Сватбата завършва в неделя следобед с официална церемония в ритуална зала и след това в ресторант, нает специално за случая.

Интересен е моментът с кьносването на булката или т.нар. „къна геджеси“ от турската традиционна сватба. Ритуалът се извършва в дома на младоженката. В празничния ден там се събират най-близките ѝ жени – майката, сестрите и приятелките ѝ.

Преди да се кьноса ръцете на младоженката, жените обикалят стаята, пеейки сватбени песни. Тогава булката получава и своите дарове от своята бъдеща свекърва. Традициите повеляват този момент от церемонията да минава без присъствието на мъже.

В дома на момчето се прави "даул чалдърмак". Мъжете заедно с младоженеца стоят на двора и танцуват хора под звуците на тъпана и зурлите.

Когато всичко по младоженката вече е готово, тя излиза навън, приема поздравления и се присъединява към хорото.

На втория ден се сключва гражданския брак, който се извършва в ритуалната зала, в присъствието на длъжностно лице и със съответните тържествени слова. Тук младоженката е облечена в обичайната за случая бяла рокля, а младоженецът – в костюм. Върху реверите на гостите са закачени дадените като дар от булката кърпи. Младоженците влизат в залата за гости, придружени от сватбения марш, следван от първия им танц като двойка.

След това се извършва церемония, наречена "дакъ", в която поотделно роднините и близките на младоженците ги поздравяват и им подаряват своите подаръци. Правят се семейни снимки за спомен. И всички заедно се забавляват – ядат, пият и се веселят!

Митовете за него се наричат соларни. Слънцето е преди всичко символ на творещата енергия, на висшата духовна власт. То е символ на властта, царското величие и блясък у

хетите, индусите, китайците, японците, инките. Въплъщение е на животворящата сила, плодородието, вечната младост. Способността му да огрява на-

всякъде, т. е. да знае всичко, както и да дава светлина, е причина Слънцето да се възприема като олицетворение на познанието.

В представите на повечето народи се свързва с мъжкото, активно начало (в китайската философия с принципа “ян”). Изключение правят германците, келтите, японците, някои африкански и северноамерикански индиански племена, жителите на Океания и Нова Зеландия, според които С. представя женския принцип, пасивността.

В много митопоетични традиции С. е всевиждащото око на Бога - в Древен Египет на Ра, в Индия на Варуна, в Гърция Хелиос е око на Зевс, в сканди-

навската митология на Один, в исляма - на Аллах.

В астрологията кръгът с точка по средата, олицетворява самопознанието, а в алхимията - първичната материя. В

Картите Таро - топлина, разбирателство. В християнската символна система

то е олицетворение на могъществото на Бога, на Христа, на Св. Богородица, както и на святост, праведност, красота и на Божествената истина. В българската народна вяра С. въплъщава идеята за доброто начало, плодородието (и като шарка върху обредни хлябове), олицетворява красотата, то е всевиждащо и затова знае всичко.

Слънце

Водата почиства и прочиства тялото. Тя има сили и способности да трансформира този свят, да изчиства от греховете и да пресътворява светостта. Често представлява границата между този свят и отвъдното.

При будистките погребения водата се налива в купа и се поставя пред монасите и мъртвото тяло. Монасите рецитират “Нека както дъждът пълни реките и се влива в океана, така това, което ние пренасяме да достигне до опътувания”.

Водата е свързана с християнското кръщение. Кръщаваният изцяло или частично е потопен във водата или просто се напръсква със светена вода по главата. Според Библията Исус е покръстен от Йоан Кръстител във водите на река Йордан. Водата символизира пречистването, отхвърлянето на първородния грях.

Вода

За мюсюлманите водата служи за три вида пречистване:

- измиване на цялото тяло; задължително е след секс и е препоръчително преди петъчната молитва и преди докосване на Корана.

- преди всяка от петте ежедневни молитви мюсюлманите поливат главите и измиват ръцете до лактите и стъпалата си.

В почти всички митологии съществуват легенди за появата на огъня, обясняващи тази поява с присвояването му от други същества. В представите на много народи символиката на огъня е тясно свързана със символиката на слънцето (северноамериканските индианци например наричат слънцето Големия Огън).

Огънят е атрибут и на окултизма - в магията

с него се свързва образът на саламандра, по формата на огъня се гадае или предрича бъдещето. В алхимията той представлява пречистващите процеси. Неговата светлина в будистката традиция може да символизира познанието. В мита за птицата Феникс огънят се свързва с мотива за обновяването, въздържанието, възкресението. Близко до този мотив стои идеята за очистителната сила на огъня. Твърде разпространена е употребата на образа като олицетворение на семейството, рода. Може да символизира също и сексуал-

Огън

ното желание и страст. Той е знак и на разрушението, унищожението, смъртта.

Българският фолклор се отнася с почит и уважение към огъня - голям грях е да се пикае върху него, има специален празник, който се чества 3 дена - Горещници (15, 16, 17 юли).

Той присъства в много обреди и обичаи преди всичко като защитен символ срещу болести и лоши духове - прескачането на огъня за здраве на Сирни Заговезни и Благовещ например или задължителния огън край родилката, който я предпава от лехусите.

• когато водата е кът, последователите на Исляма използват пясък, за да се пречистят.

Евреите използват вода за

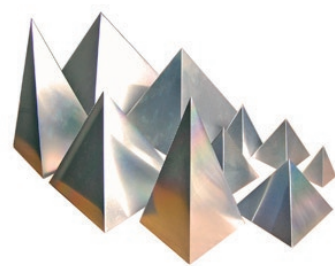

ритуално измиване - миквех. Мъжете участват в миквех в петък и преди празници, а жените преди сватбата си, след раждане и след менструация.

По материали от: www.earthforever.org

Камък

В повечето религии олицетворява твърдост, непоколебимост, сила, целокупност, вечност. Най-убедителното доказателство са египетските пирамиди. В митологията на северноамериканските индианци К. са костите на Земята-Майка. За мюсюлманите Кааба в Мека е свещен К. - връзка между земното и небесното.

Използването на скъпоценни камъни е било знак за близост до съвършеното, божественото. В символиката на церемониите по коронясването той представя традицията, приемствеността във властта. В китайската народна вяра К. може да олицетворява дъжда и съответно плодородието. Астролозите правят връзка между знаците на Зодиака и скъпоценните К. Така например К. на Водолея са опал, гранит, сапфир, кристал, цирконит; на Рибите - аметист, лунен камък, хризолит; на Козирого - рубин, малахит, оникс, черен кехлибар; на Стрелеца - хризолит, изумруд, тюркоаз, гранат и т. н. В представите на много народи К. е олицетворение на човешката жестокост, безсърдечност, бездушие.

В християнската традиция крайгълният камък (най-важната част от конструкцията на всяка една сграда) е символ на Христос. К. въобще олицетворява твърдостта, несъкрусимостта на вярата, духовната сила на вярващите, църквата, Божията благодат. Означава и безсърдечност на несправедника, останал глух за добродетелите на Божественото учение. В старобългарската литература постоянното сравнение “яко камън” е символ на непоколебимата вяра на праведника.

Русенски карнавал '2008

Младият Манго свири на цигулка в подлеза на Университета. Пред него спира минувач, впечатлен от музикалната му дарба:

- Ама ти си гений бе, ти си виртуоз - истински Паганини! Роден маестро!

Манго го погледнал учудено и казал:

- А ти па си мноо убаф!

• • •

- Кое е невероятно и кое невъзможно?

- Невъзможно е евреин да върви и да хвърля пари. А невъзможно е арменец да събира след него и да ги връща.

Русенски карнавал '1965. Атос от "Тримата мускетари", 12 г., от V-б клас на у-ще "Георги Кирков", тогава в сградата на Мъжката гимназия. Личен архив на Силви Стефанов.

Издава се от клуб „Журналистика“ при Общински детски център за култура и изкуство - Русе по проект „Час по етническа толерантност“, финансиран от Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и реализиран 2007/2008. По програма 4: Подпомагане процеса за превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на подрастващите и създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство.

ДАЛМАТИНСКО

Черни и бели са хората,
както черно-бял е светът.
Но не рискувай да вадиш си изводи,
като гледаш отвънка цветът.

Чер негатив, скрит в белота
може да бъде всяка душа.
Също е вярно, че в тъмнина
контрастът изпъква, не е ли така?

Някои са тъмни отвътре,
за украса белосани,
други са тъмни отвънка,
а в сърцата колосани.
Важен цветът е само привидно,
щом не съвпада с този наистина.

Светлото бъдеще скрито
зад черните облаци
чака сърцатите в безцветно-прозрачно.
С дни на райета и ноци на ивици
ще натъжи утешените
и утешаи натъжените.

Но дотогава от бяло-черност преситени
и залежала мътност наситени,
нека не смесваме черното с бяло –
така е по-приемливо от сиво!

Златомира Кулчева

Младата поетеса е ученичка от 11 клас в СОУ в гр. Горна Оряховица и е носител на трета награда на Втория национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ – Русе 2008

ПОСЛОВИЦИ И ПОГОВОРКИ

турски

Вържи си здраво камилата, пък после я остави Аллах да я пази.
Който не се вслушва в пословиците, няма да избегне грешките.
Мързеливият гяур става монах, мързеливият мюсюлманин - дервиш.

еврейски

Има ли сирене вкъщи, гладен няма да останеш.
Риба и гостенин – два дни, на третия се вмирисват.
Преждането може в гроба да те вкара.

български

Стария човек не го питат какво го боли, ами защо не го боли.
На добър син наследство не му трябва, на лош - съвсем.
Магарето и на Божи гроб да иде, пак ще се върне магаре.

румънски

Който днес открадне яйце, утре бивол ще открадне.
При прехвалено дърво не ходи с голям чувал.
Дяволът не е толкова черен, колкото изглежда.

Екип на
изданието:

Мартина Матева, Борислава Кюркчиева, Стела Торосян, Юлия Мехмедова, Мариела Иванова, Мая Георгиева, Георги Иванов, Велизар Ангелов, Иван Вълков, Марина Иванова, Михаил Шекеров, Глория Войнова, Рафи Пехливанян, Лора Димитрова, Ана Стоицев, Александър Димитров, Кристина Абрашева, Мария Катрапелова, Георги Иванов, Несмехан Реджамева, Цветелина Диварова